

Provincie Utrecht

Structuurvisie Nationale Landschappen

Partiële herziening van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2005-2015

CONCEPT

In deze versie zijn de wijzigingsvoorstellen zoals genoemd in de Nota van Beantwoording verwerkt

Maart 2010

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	4
1.1. Aanleiding	4
1.2. Doel	5
1.3. Digitalisering	5
1.4. Milieueffectrapportage	5
1.5. Totstandkoming en burgerparticipatie	5
2. PLANGEBIED EN PROVINCIAAL BELANG	6
2.1. Plangebied en planperiode	6
2.2. Begrenzing	6
2.3. Provinciaal Belang	6
3. BELEID NATIONALE LANDSCHAPPEN	7
3.1. Kernkwaliteiten en migratiesaldo nul	7
3.1.1. Kernkwaliteiten	7
3.1.2. Migratiesaldo nul	7
3.2. Arkemheen-Eemland	7
3.2.1. Kernkwaliteiten	7
3.2.2. Migratiesaldo nul	9
3.3. Groene Hart	9
3.3.1. Kernkwaliteiten	9
3.3.2. Migratiesaldo nul	11
3.3.3. Droogmakerijen	11
3.3.4. Metropolitane Landschappen	11
3.3.5. Waarden en Venen	12
3.4. Nieuwe Hollandse Waterlinie	12
3.4.1. Kernkwaliteiten	12
3.4.2. Migratiesaldo nul	13
3.5. Rivierengebied	13
3.5.1. Kernkwaliteiten	13
3.5.2. Migratiesaldo nul	13
3.6. Stelling van Amsterdam	14
3.6.1. Kernkwaliteiten	14
3.6.2. Migratiesaldo nul	14
4. UITVOERING BELEID NATIONALE LANDSCHAPPEN	15
4.1. Implementatie kernkwaliteiten	15
4.2. Monitoring migratiesaldo nul	15
4.3. Provinciale Ruimtelijke Verordening	16
4.4. Uitvoeringsprogramma's	16

1. Inleiding

Voor u ligt de partiële herziening van het Streekplan 2005-2015 van de provincie Utrecht voor het onderwerp Nationale Landschappen. Omdat deze partiële herziening opgesteld wordt onder de nieuwe Wro, spreken we van een Structuurvisie Nationale Landschappen. Voor de herkenbaarheid blijven we wel spreken over het Streekplan 2005-2015, of kortweg streekplan.

1.1. Aanleiding

De provincie Utrecht heeft haar Streekplan Utrecht 2005-2015 beleidsneutraal omgezet in een Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie middels de "Beleidslijn nieuwe Wro" (vastgesteld door PS, 23 juni 2008). Dit beleidsneutrale traject is op 21 september 2009 afgerond met vaststelling van de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). Provinciale Staten (PS) hebben zich voorgenomen het streekplan in de nieuwe Statenperiode te vervangen door een nieuwe integrale structuurvisie.

In het streekplan is aangekondigd dat de kernkwaliteiten en begrenzing in een nadere uitwerking gedetailleerd zouden worden. Met de vaststelling van de Streekplanuitwerking nationale Landschappen door Gedeputeerde Staten op 8 april 2008 is hier uitvoering aan gegeven. Deze streekplanuitwerking bevat de nationale landschappen Arkemheen-Eemland, Rivierengebied, Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam.

Na de vaststelling van het streekplan in december 2004 hebben PS diverse besluiten genomen die, deels na nadere afweging, verankering in het provinciaal ruimtelijk beleid vergen. Het gaat onder andere om de Voorloper Groene Hart en de Ontwikkelingsvisie NV Utrecht. Een aantal delen uit de Voorloper Groene Hart moet op korte termijn verwerkt worden. Deze urgentie wordt bepaald door de AMvB Ruimte die 1 juli 2010 in werking treedt, door de nieuwe Wro die van de provincie een pro-actieve houding, en dus een actueel beleidskader vergt en door interprovinciale samenwerking. De Ontwikkelingsvisie NV Utrecht betreft de periode 2015-2030 en vormt een bouwsteen voor de nieuwe integrale structuurvisie.

Voorloper Groene Hart

De Voorloper Groene Hart, in februari 2009 door Provinciale Staten als bouwsteen voor toekomstig beleid vastgesteld, is zo'n besluit met meer urgentie. De Voorloper is een gezamenlijk product van de drie Groene Hartprovincies en bevat beleid voor de periode 2009-2020. De provincies Noord- en Zuid-Holland verwerken de Voorloper reeds in een nieuwe structuurvisie. De Voorloper past voor Utrecht grotendeels binnen het streekplan, op twee onderwerpen na: de uitwerking van de kernkwaliteiten van het landschap en de toepassing van het begrip migratiesaldo nul. De provincie Utrecht wil het streekplan ten aanzien van deze twee onderwerpen op korte termijn in lijn brengen met de Voorloper Groene Hart. Voor het overige vormt de Voorloper een bouwsteen voor de integrale structuurvisie.

AMvB Ruimte

Vanuit het Ontwerp Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (AMvB Ruimte) geeft het Rijk diverse opdrachten aan de provincies met betrekking tot de verordening. Deze hebben onder andere betrekking op de nationale landschappen. Hierbij gaat het om drie zaken:

- Begrenzing: de ligging van nationale landschappen geometrisch nader vaststellen, m.u.v. het Groene Hart waarvoor het rijk dit al heeft gedaan;
- Instandhouding en versterking kernkwaliteiten: regels stellen over de inhoud van of toelichting bij bestemmingsplannen voor instandhouding en versterking van de door het provinciaal bestuur uitgewerkte en geobjectiveerde kernkwaliteiten voor te onderscheiden delen van nationale landschappen;
- woningbouw (migratiesaldo nul): regels stellen over de inhoud van en toelichting bij bestemmingsplannen die bewerkstelligen dat
 - de maximale wooncapaciteit in het nationale landschap niet meer bedraagt dan de wooncapaciteit die nodig is om te kunnen voldoen aan de woningbehoefte, welke wordt

- o berekend op basis van de natuurlijke bevolkingsontwikkeling en een evenwicht tussen het aantal personen dat zich binnen het nationale landschap vestigt en dat daaruit vertrekt (migratiesaldo nul),
- o rekening wordt gehouden met de optimale benutting van mogelijkheden om binnen het nationaal landschap de bedoelde woningbehoefte door herstructurering of intensivering te ondervangen.

Voor de nationale landschappen in de provincie Utrecht geldt op basis van de provinciale belangen (zie de beleidslijn) het generieke beleid ten aanzien van het landschap. De kernkwaliteiten per nationaal landschap zijn binnen de provinciale belangen nog niet expliciet geregeld, evenmin als de toepassing van migratiesaldo nul. De provincie Utrecht wil haar beleid spoedig en effectief laten doorwerken in lokale plannen. Dit vraagt om een nadere concretisering op structuurvisieniveau (in termen van provinciale belangen en de doorwerking daarvan) van de wijze waarop de kernkwaliteiten en het begrip migratiesaldo nul beleidsmatig behandeld moeten worden.

1.2. Doel

De Structuurvisie Nationale Landschappen bevat, ten opzichte van de provinciale belangen in het streekplan, uitgewerkte provinciale belangen voor de nationale landschappen in de provincie Utrecht. Het beleid hiervoor is strategisch van aard en gaat over de kwaliteit en de inrichting van de leefomgeving in deze gebieden. Het overige beleid uit het streekplan zetten wij ongewijzigd voort. Deze structuurvisie is zelfbindend voor de provincie. De onderdelen die wij direct willen laten doorwerken naar gemeenten hebben wij opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Verordening.

1.3. Digitalisering

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) vraagt om een nieuwe rolverdeling tussen Rijk, provincie en gemeente. De bestuurlijke verantwoordelijkheden worden daarbij op een zo laag mogelijk niveau gelegd volgens het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet'. De beleidslijn nieuwe Wro bij het streekplan (zie paragraaf 1.1), weerspiegelt dit gedachtegoed. Wij richten onze inzet vooral op onderwerpen die wij als provinciaal belang zien. Deze werkwijze volgen wij ook in deze structuurvisie. Volgens de Wro moeten ruimtelijke plannen per 1 januari 2010 digitaal beschikbaar en raadpleegbaar zijn. Deze structuurvisie is ter inzage gelegd vóór 1 januari 2010. Daarom wordt de analoge versie vastgesteld door PS en vormt daarmee het bindende document. Wij stellen wel een digitale versie beschikbaar via internet die voldoet aan de eisen van digitalisering.

1.4. Milieueffectrapportage

Een provinciale structuurvisie is potentieel m.e.r.-plichtig. Omdat de Structuurvisie Nationale Landschappen niet rechtstreeks kaderstellend is voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten en er geen passende beoordeling nodig is op grond van de Europese Habitatrichtlijn, hoeft er in dit geval echter geen planMER opgesteld te worden.

1.5. Totstandkoming en burgerparticipatie

- Voor de totstandkoming van de Structuurvisie Nationale Landschappen wordt de daarvoor in de Wro vastgestelde procedure gevolgd.
- De documenten die ten grondslag liggen aan deze structuurvisie zijn opgesteld in samenspraak met de partijen die direct zijn betrokken bij de nationale landschappen.
- Conform afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht wordt de structuurvisie gedurende ten minste zes weken ter inzage gelegd. Deze termijn loopt van 22 december 2009 tot 16 februari 2010. Dit is een periode van 8 weken. Hiervoor is gekozen vanwege de Kerstvakantie.
- In januari 2010 organiseert de provincie een hoorzitting.
- De resultaten van de terinzagelegging worden te zijner tijd in deze paragraaf verwoord.
- Het voorgenomen tijdsplan voorziet in vaststelling van deze Structuurvisie Nationale Landschappen in Provinciale Staten in mei 2010.

2. Plangebied en provinciaal belang

2.1. Plangebied en planperiode

De Structuurvisie Nationale Landschappen heeft betrekking op de (delen van de) nationale landschappen die gelegen zijn in de provincie Utrecht. Alleen die delen van de provincie zijn beschreven. De overige delen van onze provincie zijn niet meegenomen in deze structuurvisie.

Het beleid in de Structuurvisie Nationale Landschappen heeft betrekking op de resterende looptijd van het streekplan (tot 2015) en vormt een nadere uitwerking (geen vervanging) van het beleid op de onderdelen begrenzing, kernkwaliteiten en migratiesaldo nul van / in de nationale landschappen. Voor migratiesaldo nul beschrijven wij alleen de woningbouwcomponent. Het beleid voor bedrijventerreinen in de nationale landschappen is op dit moment voldoende op orde. Bovendien wordt dit beleid in regionaal verband in het kader van de uitwerking van het Convenant bedrijventerreinen 2010-2020 bezien. De resultaten worden betrokken bij het opstellen van de nieuwe integrale structuurvisie'.

2.2. Begrenzing

De begrenzing van de nationale landschappen in de provincie Utrecht nemen we over uit de Nota Ruimte (Groene Hart), de Voorloper Groene Hart (deelgebieden binnen het Groene Hart) en de Streekplanuitwerking Nationale Landschappen (Arkemheen-Eemland, Rivierengebied, Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam). Voor het Groene Hart wordt een nadere begrenzing van de deelgebieden Droogmakerijen, Metropolitane Landschappen¹ en Waarden en Venen, zoals weergegeven in de Voorloper Groene Hart, middels deze structuurvisie vastgelegd. Voor het maken van de kaart bij deze structuurvisie is voor het eerst op kavelniveau naar de grenzen van de nationale landschappen gekeken. In dit proces zijn de grenzen op enkele plaatsen aangepast, omdat ze bijvoorbeeld midden door kavels liepen. De grenzen zijn hierbij op logische plekken gelegd.

2.3. Provinciaal Belang

Het beleid in de Structuurvisie Nationale Landschappen betreft een nadere uitwerking van de provinciale belangen voor het landschap uit het streekplan:

- P. 79: Wij willen deze landschappelijke kernkwaliteiten verder ontwikkelen en versterken en richtinggevend laten zijn bij de verdere ontwikkeling van de provincie.
- P. 86: Onze doelen voor het landschap zijn:
 - Het behouden en versterken van de identiteit van de verschillende landschapstypen;
 - Het vernieuwen van het landschap, met herkenning van het verleden.

Hieraan voegen we in deze structuurvisie de volgende provinciale belangen toe:

- Voor de nationale landschappen zetten wij ons in voor het behouden, versterken en ontwikkelen van de voor het betreffende nationaal landschap bepalende kernkwaliteiten.
- Voor woningbouw in de nationale landschappen Groene Hart, Arkemheen-Eemland en Rivierengebied gaan wij uit van een bovengrens van migratiesaldo nul. Dit kwantitatieve instrument is ondersteunend aan de kwalitatieve doelstelling die wij met woningbouw nastreven.

¹ In deze structuurvisie wordt, conform de Voorloper Groene Hart gesproken over metropolitane landschappen. Ook de provincie Noord-Holland hanteert deze term. Citaat uit Voorloper hierover: "De provincies gebruiken hier de term 'metropolitaan' om aan te sluiten bij de structuurvisie Randstad 2040 en de Noord- en de Zuidvleugel. Mocht deze term alsnog worden verlaten in Randstad 2040, dan zullen de provincies in hun structuurvisie ook een andere term kiezen." Tijdens de behandeling van Randstad 2040 in de Tweede Kamer is met motie nummer 23 (motie van lid Vermeij c.s.) verzocht het begrip metropolitane parklandschappen te schrappen. Het rijk spreekt nu in de Structuurvisie Randstad 2040 over over locaties met groenblauwe topkwaliteit. De inhoud van de Structuurvisie Randstad 2040 nemen wij mee bij het opstellen van de integrale structuurvisie.

3. Beleid Nationale Landschappen

3.1. Kernkwaliteiten en migratiesaldo nul

3.1.1. Kernkwaliteiten

Behouden, versterken en ontwikkelen van de kernkwaliteiten is het uitgangspunt van beleid. Nationale landschappen zijn aangewezen door het rijk als gebieden met internationaal zeldzame of unieke en nationaal kenmerkende landschapskwaliteiten en in samenhang daarmee bijzondere natuurlijke en recreatieve kwaliteiten. Deze kwaliteiten vormen dan ook het vertrekpunt voor inrichting en ontwikkeling van de nationale landschappen. Dat betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen in de nationale landschappen mogelijk zijn, mits de kernkwaliteiten van het landschap worden behouden, versterkt en/of ontwikkeld. De kernkwaliteiten waar het om gaat zijn per (deel van het) nationaal landschap beschreven. Hoe omgegaan wordt met de implementatie hiervan vindt u in hoofdstuk 4.

3.1.2. Migratiesaldo nul

Voor woningbouw in de nationale landschappen Groene Hart, Arnhemheen-Eemland en Rivierengebied gaan we uit van een bovengrens van migratiesaldo nul, zoals vastgelegd in de Nota Ruimte. Hiermee wordt de kwantitatieve maat voor de omvang van de wooncapaciteit aangegeven.

Dit is ondersteunend aan de kwalitatieve doelstelling die voor woningbouw in de nationale landschappen centraal staat. Wij stellen migratiesaldo nul namelijk vooral in het licht van het behouden en versterken van de kernkwaliteiten. De te realiseren kwaliteiten staan voorop, waarbij het feitelijk ruimtebeslag, de stedenbouwkundige kwaliteit en de landschappelijke inpassing voor ons centraal staan. De woningbouw in deze gebieden moet dus passen bij het karakter en de kernkwaliteiten van het nationaal landschap én moet zorgen voor een vitale woon-, en leefkwaliteit.

De ontwikkelingen die passen bij migratiesaldo nul vinden primair plaats in of aangrenzend aan het bestaand bebouwd gebied (bbg) (binnen de rode contouren) zoals opgenomen in het streekplan. Hierdoor blijven ruimtelijke ontwikkelingen voor woningbouw geconcentreerd, zoals past bij de kwalitatieve insteek die de provincie Utrecht voor woningbouw overal, dus ook in de nationale landschappen, hanteert. Deze kwalitatieve insteek betekent, dat wij vooral kijken naar het feitelijk ruimtebeslag, de stedenbouwkundige kwaliteit en de landschappelijke inpassing.

Eén van de hoofdbeleidslijnen in het streekplan betreft de grote inzet op inbreiding binnen de rode contouren. Hiermee wordt de behoefte aan nieuwe uitbreidingslocaties beperkt. In het streekplan is een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van de mogelijke inbreiding in de streekplanperiode. De plancapaciteiten binnen de rode contouren zijn mede gebruikt voor het bepalen van de benodigde ruimte voor uitbreidingslocaties. De rode contouren zijn op basis van deze inschattingen vastgelegd. Daar waar bij het vaststellen van het streekplan de exacte begrenzing van de uitbreidingslocatie nog niet (helemaal) bekend was, is sprake van een 'open contour'. Gemeenten zijn vrij om binnen rode contouren meer woningbouw dan het streekplanprogramma te realiseren. In het streekplan twee flexibiliteitsbepalingen (touwtjesmethode en afwijkingsbevoegdheid) opgenomen om in te kunnen spelen op nieuwe kansen en ontwikkelingen, mede als kwaliteitsverbetering in (kernen van) gemeenten. Buiten de rode contouren zijn in het streekplan daarnaast enkele 'maatwerk-mogelijkheden' opgenomen om woningen te bouwen die dienen ter versterking van de kernkwaliteiten. Het gaat om ruimte voor ruimte, nieuwe landgoederen en andere vormen van rood voor groen.

3.2. Arnhemheen-Eemland

3.2.1. Kernkwaliteiten

Voor Arnhemheen-Eemland zijn in de Nota Ruimte drie kernkwaliteiten aangemerkt. Hiermee worden weliswaar belangrijke landschappelijke kwaliteiten van dit nationale landschap beschreven, maar wordt niet aangegeven wat het gebied zo bijzonder maakt ten opzichte van andere open veenweidegebieden. Daarom onderscheiden wij nog drie extra kernkwaliteiten. Hieronder zijn ze toegelicht en uitgewerkt in kernwaarden, om meer concrete aanknopingspunten te hebben voor

behoud en ontwikkeling van de kernkwaliteiten. De kernwaarden zijn de elementen en structuren in het landschap, waarmee de kernkwaliteiten tot uitdrukking komen.

- *extreme openheid*: Het open gebied kent op dit moment vrijwel geen bebouwing en evenmin opgaande begroeiing. De beplantingsstructuren zijn grotendeels geconcentreerd rond de bebouwing in het gebied. Door de lage ligging van het gebied is er ooit veen ontstaan. Door het veen, de lage ligging en kwel van de Utrechtse Heuvelrug en Veluwe is de grondwaterstand hoog. De waterstand is van oudsher bepalend voor het grondgebruik. Daarnaast heeft de invloed van de Zuiderzee de lager gelegen delen van de polder eeuwenlang vrijgehouden van bebouwing. Te beschermen en te ontwikkelen kernwaarden zijn: rust, ruimte, openheid, vergezichten, lucht, donkerte, weilanden, en handhaven beperkte aanwezigheid van bebouwing en begroeiing.
- *slagenverkaveling*: Het Eemlandse deel heeft een klassieke slagenverkaveling. Deze is ontstaan tijdens de ontginning van het gebied. Het karakter van het gebied kenmerkt zich behalve door het verkavelingspatroon door bebouwingslinten, nu nog goed herkenbaar aan bijvoorbeeld de Wakkerendijk en de Zevenhuizerstraat. Vanaf de dertiende eeuw werd het stroomgebied van de Eem stapsgewijs ontgonnen. Dit ontginningspatroon is nog goed in het landschap terug te zien. Mede gezien de relatie met de occupatie van het gebied zijn de kernen, zoals Eemnes en Bunschoten, van belang. Te beschermen en te ontwikkelen kernwaarden in de Eempolder zijn: langgerekte percelen, vaste afstanden, slotenpatroon, ontginningsassen, lintbebouwing en de herkenbare ontginningen.
- *veenweidekarakter*: Het veenweidekarakter wordt ingegeven door het grondgebruik, dat door het water wordt bepaald. In het bijbehorende beeld horen weidegrond met koeien, nattere ruige delen, weidevogels en hoger gelegen watergangen. Te beschermen en te ontwikkelen kernwaarden (naast openheid en slagenverkaveling) zijn: water (sloten, Eem, dijken, hoog waterpeil, gemalen), inversie-landschap (hoger gelegen oude kreken en riviertjes met daar tussen lager gelegen delen wat door gebruik en ontwatering is ingeklonken), weinig verstoorde veenbodem, herkenbare ontginning (deels grillige, deels regelmatige verkaveling met herkenbare veenontginningsrichtingen), hoeven op terpen, en grasland (hoog waterpeil, veenbodem, grondgebonden veehouderij, weidevogels en de kleine zwaan).
- *historie van de Zuiderzee*: Het gebied Arkemheen-Eemland is van oorsprong een kustgebied. Tot 75 jaar geleden stond het gebied onder invloed van de Zuiderzee en is daarmee één van de oorzaken voor de extreme openheid. De invloed van de zee is onder andere te herkennen aan de dijken, terpen, oude kreken en ook aan de jonge, buitendijkse aanwas. De geschiedenis van de oude bebouwingkernen, zoals Spakenburg, is rechtstreeks met de Zuiderzee verbonden. Deze relatie wordt verder benadrukt door het feit, dat het gedeelte van de polder Eemland - ten westen van de Eem - buitendijks gebied betreft. Te beschermen en te ontwikkelen kernwaarden zijn: openheid, dijken, wielen, kreken, terpen, gemalen en havens.
- *Grebbelinie*: Als historische verdedigingslinie met een complex van onder meer forten, kades, bunkers en inundatievelden was de Grebbelinie gericht op het beschermen van Utrecht en Holland. De dijken langs de Eem werden in de 19e eeuw onderdeel van de Grebbelinie. Met het water uit de Eem konden aanliggende binnendijkse gebieden onder water worden gezet. De linie doorkruist met een lengte van zo'n 60 km het gebied van de Gelderse Vallei/Utrecht-Oost. Te beschermen en te ontwikkelen kernwaarden zijn: samenhangend stelsel van dijken, aarden en betonnen verdedigingswerken en waterlopen met stuwen en sluizen; herkenbaar houden en herstellen van de samenhang van de Grebbelinie als totaal; openheid van de inundatiezone ten oosten van de Eemdijk, enige restanten van de Grebbelinie bij Spakenburg en de liniewal, inclusief aardwerken en keerkaden boven Amersfoort.
- *Overgangsgebieden*: Het open gebied vormt een sterk contrast met de Utrechtse Heuvelrug en de Gelderse Vallei. De openheid wordt benadrukt door de meer besloten overgangsgebieden. De Utrechtse Heuvelrug, dorpen, steden en de halfopen landschappen liggen er als een krans omheen. Het is de toegang naar het open landschap. Bij de bebouwde gebieden is het contrast het sterkst. Hier grenst een open gebied direct aan een besloten gebied. In de landelijke gebieden gaat het open gebied via de overgangsgebieden meer geleidelijk over naar een besloten gebied.

Door deze vermenging hebben ze invloed op het open gebied van Arkemheen en Eemland. De zichtlijnen in het open gebied zijn op verschillende plaatsen langer doordat zij doorlopen in het overgangsgebied. De overgangsgebieden vormen de grens tussen het lager gelegen open gebied en de hoger gelegen gebieden, waar de strijd met de zee minder was. De randmeren zijn een bijzonder overgangsgebied. Mogelijke ontwikkelingen in de randmeren hebben invloed op de openheid van het nationaal landschap. Te beschermen en te ontwikkelen kernwaarden zijn: contrast met open gebied; afwisseling in landschap (open en besloten); landschappelijke kenmerken van het aanliggende open gebied en de meer halfopen en gesloten landschappen; doorlopende zichtlijnen van het open gebied in het overgangsgebied.

3.2.2. Migratiesaldo nul

Binnen het deelgebied Eemland (het deel in de provincie Utrecht) zijn de bebouwingskernen Bunschoten/Spakenburg, Eemdijk en Eembrugge gelegen. Voor dit gebied geldt een migratiesaldo nul van circa 2.030 woningen voor de periode 2004-2020. In het streekplanprogramma is voor dit gebied voor de periode 2005-2015 een aantal van circa 2.040 woningen opgenomen. Een belangrijk deel hiervan (1.600) zal worden gerealiseerd in Bunschoten/Rengersewetering. De verwachting daarbij is dat een substantieel deel van deze uitbreiding na 2015 gerealiseerd zal worden. Gesteld kan worden dat de voorgenomen woningbouwontwikkelingen binnen het Utrechtse deel van dit nationale landschap passen binnen migratiesaldo nul.

Grenzend aan het nationaal landschap Arkemheen-Eemland, nabij de 'Wespentaille' worden plannen ontwikkeld voor de woonwijk Vathorst-West. De 'Wespentaille' is een relatief smalle verbinding tussen de gebieden Arkemheen en Eemland. Omdat vooral de kernkwaliteit 'extreme openheid' in deze zone al onder druk staat, is het van groot belang dat een negatieve uitstraling van een nieuwe stedelijke uitbreiding zoveel mogelijk wordt beperkt. Een ontwerp voor deze woonwijk dient dan ook te voldoen aan de volgende voorwaarden: aan de noorzijde van de locatie wordt zoveel mogelijk ruimte vrij gehouden, zodat de afstand tussen de bebouwing van Vathorst-West en de bebouwing van Bunschoten-Spakenburg zo groot mogelijk blijft; naar het nationaal landschap wordt een hoogwaardige, ruimtelijke overgang gecreëerd, zowel met de inrichting van het open te houden gebied, als met de rand van de woningbouw.

3.3. Groene Hart

3.3.1. Kernkwaliteiten

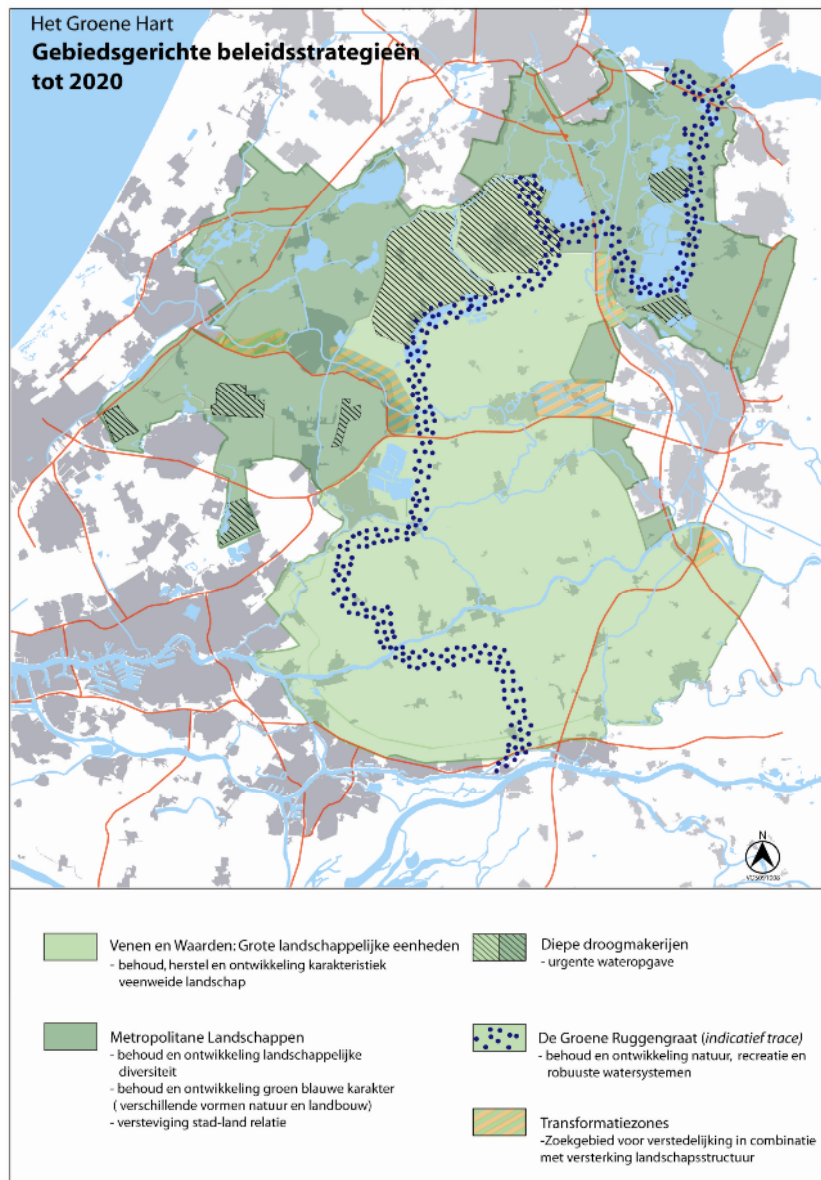
Het Groene Hart is de centrale open ruimte in de Randstad. Het bestaat uit uitgestrekte (veen)weidegebieden, doorsneden door de Vecht, Oude Rijn en Hollandsche IJssel met kenmerkende stadjes en dorpen. Het Groene Hart vormt de groene en blauwe tegenhanger van het omringende stedelijk netwerk van de Randstad, maar heeft ook zijn eigen dynamiek. Deze heeft zich eeuwenlang vooral geconcentreerd langs de Vecht en de Oude Rijn, de oudste ontginnings- en transportassen in dit streekplandeelgebied. Het Groene Hart ligt in de provincies Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland.

De drie Groene Hartprovincies onderscheiden vier kernkwaliteiten voor het Groene Hart: landschappelijke diversiteit, (veen-)weidekarakter, openheid en rust & stilte. Behoud, versterking en ontwikkeling van deze kernkwaliteiten is uitgangspunt van beleid en dus van ruimtelijke ontwikkelingen in het Groene Hart. De vier kernkwaliteiten van het Groene Hart zijn een bundeling van alle kwaliteiten die het Groene Hart kent. Hieronder worden ze kort toegelicht.

- *Landschappelijke diversiteit*: Dit is een belangrijke belevingswaarde. De verschillende landschappen, met zichtbare contrasten, spreken tot de verbeelding. Diversiteit biedt de inwoner en bezoeker de keuze om te recreëren in een rustige of juist een dynamische omgeving. De landschappelijke diversiteit wordt bepaald door bodemsoort, occupatiegeschiedenis, cultuurhistorie en huidige verschijning en gebruik. Ook wordt de diversiteit bepaald door contrasten tussen open-dicht, rust-drukke, groot-klein, droog-nat, bebouwd-onbebouwd, hoog-laag. Diversiteit speelt op verschillende schaalniveaus en kent vele vormen.
- *(Veen)weidekarakter*: De (veen)weiden zijn het meest kenmerkend voor dit nationaal landschap. Zij zijn ontstaan op basis van menselijke ingrepen in fysieke ondergrond en waterhuishouding.

Karakteristiek voor de (veen)weidegebieden zijn de verschillende verkavelingspatronen met smalle kavels en veel sloten en de aanwezigheid van kades, dijkes, lintdorpen, oude dorpskernen, kronkelende veenriviertjes, openheid, vee, weidegrond met koeien, (weide)vogels, rietlanden en moerassige delen. Cultuurhistorie is een integraal onderdeel van het veenweidekarakter. Landbouw is de belangrijkste drager en beheerder van het (veen)weidelandschap.

- *Openheid*: Openheid betekent vooral 'zicht'. De mate van openheid in een gebied wordt bepaald door maat en schaal van het betreffende gebied, door elementen in en door de randen van het gebied. Openheid is een kwetsbare kernkwaliteit. De openheid van grote delen van het Groene Hart is een 'schaars goed' in de volle Randstad. Het handhaven van de openheid in het Groene Hart betekent tevens het respecteren van de cultuurhistorische waarde van die gebieden.
- *Rust & stilte*: Deze kernkwaliteit is een belangrijke gevoelswaarde van het Groene Hart. Het vormt een belangrijk contrast met de drukte van de Randstad. Rust & stilte heeft een nauwe relatie met de lage dynamiek en het oer-Hollandse landschap in grote delen van het Groene Hart. Deze kernkwaliteit kent een grote waardering en is van belang voor een goed en gezond woon-, werk- en leefklimaat. Net als openheid is rust & stilte een kwetsbare kernkwaliteit.

Bij de beschrijving van de deelgebieden De Waarden en de Venen, de Droogmakerijen en de Metropolitane Landschappen in het Groene Hart, die overeenkomen met de deelgebieden in de Voorloper Groene Hart, zie de kaart, wordt nader ingegaan op de kernkwaliteiten die voor die deelgebieden centraal staan.

Twee deelgebieden op de kaart komen niet terug in deze structuurvisie, te weten De Groene Ruggengraat en de transformatiezones. De Groene Ruggengraat is als Natte As reeds opgenomen in het streekplan. Wat betreft de transformatiezones betekent het beleid uit de Voorloper Groene Hart een grote aanpassing van het beleid uit het streekplan. Voor deze gebieden geldt het beleid zoals in de rest van het Groene Hart. Deze Deze gebieden gaan deel uitmaken van de afweging die in het kader van de integrale structuurvisie wordt gemaakt.

3.3.2. Migratiesaldo nul

In de berekening van migratiesaldo nul door het Rijk is voor het gehele Groene Hart een woningbouwplafond vastgesteld van 35.700 woningen voor de periode 2004-2020. De Groene Hartprovincies hebben in de Voorloper vastgelegd dat ze dit aantal gezamenlijk hanteren. Om dit toe te kunnen passen per provincie is dit wel via een bestuurlijk besproken provinciale verdeling omgeslagen naar een aantal voor het Utrechtse deel van het Groene Hart van 8.600 woningen. Het streekplan-programma van circa 6.500 woningen voor de periode 2005-2015 voor dit deel van het Groene Hart past binnen het woningbouwplafond van migratiesaldo nul en geeft daarmee ook ruimte voor de vrijheid van de gemeenten om binnen de rode contouren meer woningen dan het streekplan-programma te realiseren. Ook is er ruimte voor een eventueel aanvullend woningbouwprogramma in de periode 2015-2020. Via monitoring op het geheel van migratiesaldo nul (zijnde 35.700 woningen) wordt dit in de gaten gehouden (zie paragraaf 4.2).

3.3.3. Droogmakerijen

Voor het deelgebied “de droogmakerijen” geldt het algemene beleid zoals verwoord voor het gehele Groene Hart. Voor de kernkwaliteiten is hierna een nadere uitwerking weergegeven. Dit deelgebied betreft in de provincie Utrecht de polder Groot Mijdrecht-Noord (complex van droogmakerijen in Ronde Venen) en de Bethunepolder. In het Groene Hart liggen nog zes andere droogmakerijen.

Nadere uitwerking kernkwaliteiten

De centrale kernkwaliteiten in de droogmakerijen zijn diversiteit en openheid. De droogmakerijen zijn vaak open gebieden die de typische kenmerken van het omringende veenweidelandschap missen. Ze liggen als diepe putten in het landschap. Hier is het veen ontgonnen en de overblijvende plassen zijn drooggemalen. De niet ontgonnen veengebieden en plassen er om heen liggen enkele meters hoger. In de droogmakerijen staat de urgente wateropgave centraal. In het streekplan zijn de polders aangegeven als locatie waar de wateropgave nog nader ingevuld moet worden. Hiervoor wordt een gebiedsproces gevoerd.

3.3.4. Metropolitane Landschappen

Voor het deelgebied “metropolitane landschappen” geldt het algemene beleid zoals verwoord voor het gehele Groene Hart. Voor de kernkwaliteiten is hierna een nadere uitwerking weergegeven. Dit deelgebied betreft de landelijke gebiedseenheden die liggen in de invloedssfeer van de steden. De begrenzing van deze gebieden is overgenomen uit de Voorloper Groene Hart. Het gaat om het Noorderpark, het gebied rondom en tussen Abcoude en Loenen, Haarzuilens en de gebieden ten noorden en zuiden van IJsselstein.

Nadere uitwerking kernkwaliteiten

De kernkwaliteit diversiteit staat in de metropolitane landschappen centraal, zowel in het landschap, als in gebruik en beheer. Belangrijk hierbinnen zijn behoud en ontwikkeling van het groenblauwe karakter en behoud en versteviging van de stad-land relatie. De landschapsstructuur in deze gebieden is kleinschaliger en diverser dan in de Waarden en de Venen. Ook de landbouw is diverser, er zijn omvangrijke natuurgebieden en de relatie met de steden is sterker. De nadruk in het beleid ligt er op om deze gebieden met al hun dynamiek voor de toekomst te behouden. Het vormt hiermee een buffer tegen geleidelijk uitbreidende verstedelijking.

De opgave in deze gebieden is om direct aangrenzend aan de stad de aantrekkelijkheid als recreatief uitloophoogte te behouden en vergroten met behoud van het landschap en de kernkwaliteiten daarvan. Landbouw is en blijft de belangrijkste drager van deze landschappen. Recreatie geeft deze landbouw wel extra kansen voor verbreding van de bedrijfsvoering, zowel met recreatie, als met natuurontwikkeling, duurzaam waterbeheer of streekproducten. Naast landbouw is natuur een belangrijke drager van delen van de metropolitane landschappen. De beschermingsstatus hiervan blijft vanzelfsprekend onverkort van kracht. In dit deelgebied valt ook de bufferzone Hilversum-Utrecht en een aantal gebieden van het programma Recreatie om de stad (RodS).

3.3.5. Waarden en Venen

Voor het deelgebied “de Waarden en de Venen” geldt het algemene beleid zoals verwoord voor het gehele Groene Hart. Voor de kernkwaliteiten is er een nadere uitwerking.

Nadere uitwerking kernkwaliteiten

Behoud, herstel en ontwikkeling van het karakteristieke veenweidelandschap staat centraal. Openheid is ook een belangrijke waarde in deze gebieden waar de cultuurhistorie nog goed zichtbaar is. In grote delen heerst rust en stilte. Landbouw is de belangrijkste drager en beheerder van deze gebieden (m.n. melkveehouderij). Voor het behoud van de kernkwaliteiten is florerende landbouw dan ook een voorwaarde. Deze krijgt de ruimte naast de natuuropgave uit het streekplan die hier gerealiseerd wordt. Belangrijke delen van de Waarden en de Venen zijn kwetsbaar voor bodemdaling. Voor landbouwgebieden met veengronden die kwetsbaar zijn voor oxidatie bij bodembewerking wordt de mogelijkheid van ruwvoerteelten die gepaard gaan met bodembewerking, zoals maïsteelt, uitgesloten via de Provinciale Ruimtelijke Verordening (hoofdstuk 3). Het scheuren voor graslandverbetering is wel toegestaan. Daarnaast wordt ingezet op de ontwikkeling van een robuust en klimaatbestendig waterbeheer.

3.4. Nieuwe Hollandse Waterlinie

De Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) is een militaire verdedigingslinie ter bescherming van de grote steden in het westen. Aan de linie is gebouwd vanaf het begin van de 19^e eeuw tot aan de Tweede Wereldoorlog. De linie is 85 kilometer lang en loopt van noord naar zuid van Pampus/Muiden tot in de Brabantse Biesbosch. In de provincie Utrecht loopt de NHW van Loenen via de noord- en oostgrens van de stad Utrecht tot en met de Diefdijk bij Everdingen. Het noordelijk deel van de linie valt samen met de Stelling van Amsterdam. De NHW is recent aangewezen als Rijksmonument.

3.4.1. Kernkwaliteiten

In de Nota Ruimte zijn als kernkwaliteiten opgenomen:

- samenhangend systeem van forten, dijken, kanalen en inundatiekommen;
- groen en overwegend rustig karakter;
- openheid.

Dit hebben wij uitgewerkt naar de volgende vijf aandachtsvelden bij ‘behoud door ontwikkeling’:

- Behoud, veiligstelling en herstel van aanwezige waarden;
- Vergroten beleefbaarheid;
- Vergroten toegankelijkheid;
- Behouden en realiseren van ecologische verbindingzones;
- Vergroten maatschappelijke, ecologische en economische toekomstwaarde.

Bij de uitwerking van plannen zal invulling worden gegeven aan de drie ambities van het Linieperspectief Panorama Krayenhoff:

- (1) Als deel van het nationale geheugen moet de linie weer bijdragen aan het historisch besef en de regionale identiteit;
- (2) De ecologische functie van de linie moet, in samenhang met de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden, worden versterkt; en
- (3) De NHW moet bijdragen aan de regionale wateropgave.

3.4.2. Migratiesaldo nul

Migratiesaldo nul is niet van toepassing op de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dit betekent dat bij eventuele bebouwing getoetst wordt aan de kernkwaliteiten en niet aan een vooraf vastgelegd maximaal aantal te bouwen woningen (een woningbouwplafond).

3.5. Rivierengebied

3.5.1. Kernkwaliteiten

Voor het Rivierengebied zijn in de Nota Ruimte drie kernkwaliteiten aangemerkt. Hiermee worden weliswaar belangrijke landschappelijke kwaliteiten van dit nationaal landschap beschreven, maar wordt voorbij gegaan aan de bijzondere historische ligging van het gebied. Daarom onderscheiden wij een extra kernkwaliteit. Hieronder zijn ze toegelicht.

- *Schaalcontrast van zeer open naar besloten:* Het gebied kent een opeenvolging van verschillende, lineaire landschappen: Utrechtse Heuvelrug, overgangsgebied, Langbroekerwetering, stroomruggen van de Kromme Rijn, kommen van Langbroekerwetering en Wijk bij Duurstede, uiterwaarden, Rijn/Lek. Deze verschillen onderling sterk qua mate van openheid. De kommen en de uiterwaarden zijn (relatief) open. De flanken van de Utrechtse Heuvelrug, de Langbroekerwetering en het Kromme Rijngebied vormen halfopen landschappen. De beboste Utrechtse Heuvelrug is het meest besloten landschapstype. Het is vooral van belang om deze verschillende vormen te behouden en te versterken.
- *Samenhangend stelsel van rivier - uiterwaard - oeverwal - kom:* De dynamische geschiedenis van de Rijn is af te lezen door de huidige loop van Nederrijn, Lek en Kromme Rijn, door de oeverwallen ter plaatse van oude rivierlopen en door de kommen, die zijn ontstaan in oude overstromingsvlakten. De zichtbaarheid wordt verder versterkt door de onderling variërende hoogteligging en het bijbehorende grondgebruik. Akkerbouw, fruitteelt, dorpen en lintbebouwing op de hoger gelegen randen van de Utrechtse Heuvelrug, op de oeverwallen en op de stroomruggen. Veeteelt ter plaatse van de lager gelegen kommen.
- *Samenhangend stelsel van hoge stuwwal - flank - kwelzone - oeverwal - rivier:* De gebiedsopbouw is ontstaan in de ijstijd en nadien door de inwerking van de Rijn. Bij Rhenen is hierdoor een scherp contrast ontstaan tussen de stuwwal en de laaggelegen, open rivierloop. Meer naar het westen bestaat de overgang uit een steilrand en een kampengebied op de flank van de Utrechtse Heuvelrug. Tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Kromme Rijn is een kwelrijk kommengebied ontstaan, waarin bij de gebiedsontginning de Langbroekerwetering is gegraven.
- *De Kromme Rijn als vesting en vestiging:* De Kromme Rijn is al eeuwen een gebied van verdedigen en vestigen. In de Romeinse tijd als onderdeel van de Limes en in de middeleeuwen als transportroute tussen Utrecht en Dorestad, waarlangs de dorpen zijn ontstaan. Het gebied kenmerkt zich door zeer hoge archeologische waarden in de stroomruggen, met name in de voormalige Limes en in Dorestad. Belangrijk is hierbij de samenhang tussen de verschillende cultuurhistorische elementen en structuren langs de Limes: castellum, nederzettingen, grenslijn, lineair karakter en later het jaagpad voor de beurtvaart Utrecht - Wijk bij Duurstede. De rivier had ook een plaats in het defensiemechanisme van de nabij gelegen Nieuwe Hollandse Waterlinie. Hierbij werden de laaggelegen gebieden voor inundatie benut en op de hogere gedeelten de extra versterkingen (forten) werden gebouwd.

3.5.2. Migratiesaldo nul

In het Rivierengebied liggen de bebouwingskernen van Wijk bij Duurstede, Cothen, Langbroek en Werkhoven. Bij Wijk bij Duurstede is het gebied met de huidige woonwijk De Geer en de toekomstige uitbreidingslocatie buiten de begrenzing gelaten. Omdat de begrenzing enigszins afwijkt van de begrenzing uit de Nota Ruimte zijn de berekeningen die hierbij voor migratiesaldo nul zijn gedaan globaal aangepast. Op basis hiervan komt volgens de rijkscijfers de natuurlijke behoefte voor dit gebied in de periode 2004-2020 globaal uit op 1110 woningen. In het streekplan is voor het begrensd

gebied voor de periode 2005-2015 een programma opgenomen van circa 290 woningen. Met inachtneming van het verschil in tijdvak kan worden gesteld dat dit past binnen migratiesaldo nul.

3.6. Stelling van Amsterdam

De Stelling van Amsterdam (SvA) is een uit de periode 1880-1920 daterende verdedigingsgordel rondom de stad Amsterdam, bestaande uit 42 forten, vele dijken, inlaatsluizen, inundatievelden e.d.. De SvA is in totaal 135 kilometer lang. De SvA is sinds 1996 Unesco Werelderfgoed vanwege de unieke wijze waarop, met gebruikmaking van de karakteristieken van het omringende landschap en door middel van inundatie de verdediging werd vormgegeven. In de provincie Utrecht ligt de SvA langs de noordrand van het grondgebied van de gemeenten Abcoude, Loenen en De Ronde Venen.

3.6.1. Kernkwaliteiten

In de Nota Ruimte worden als kernkwaliteiten genoemd:

- samenhangend stelsel van forten, dijken, kanalen en inundatiekommen;
- groen en relatief 'stille' ring rond Amsterdam;
- relatief grote openheid.

Dit hebben wij uitgewerkt naar de volgende waarden, die behouden en versterkt zullen worden:

- de hoofdverdedigingslijn van dijken, kades en liniewallen (incl. accessen en bruggen) als de hoofdstructuurdrager;
- de fortterreinen met bijbehorende grachten en bebouwingen (genieloodsen, fortwachterswoningen, etc);
- kazematten, vóórstellingen, (neven)batterijen, kruitmagazijnen, groepsschuilplaatsen, kringwetboerderijen, grenspalen etc.;
- inundatiewerken (inlaatkanalen en - werken), (dam)sluizen, duikers, hevels, kokers, peilschalen;
- delen van de karakteristieke, nog open (inundatie)gebieden.

De objecten van de Stelling van Amsterdam zijn veelal beschermd als rijks- of provinciaal monument.

3.6.2. Migratiesaldo nul

Migratiesaldo nul is niet van toepassing op de Stelling van Amsterdam. Dit betekent dat bij eventuele bebouwing getoetst wordt aan de kernkwaliteiten en niet aan een vooraf vastgelegd maximaal aantal te bouwen woningen (een woningbouwplafond).

4. Uitvoering Beleid Nationale Landschappen

4.1. Implementatie kernkwaliteiten

De wijze waarop de kernkwaliteiten dienen door te werken in planologisch beleid op met name lokaal niveau wordt nader verkend in het Ruimtelijk Actieprogramma bij het streekplan (RAP 2008-2011). In project 5 "Kwaliteit Nationale en Provinciale Landschappen" wordt gewerkt aan een brede implementatie van de kernkwaliteiten van de Nationale Landschappen, zodat deze behouden en versterkt worden en bij nieuwe ontwikkelingen als uitgangspunt gelden. Dit gebeurt in een kwaliteitsgids Utrechtse landschappen. De kwaliteitsgids bevat katernen voor de Nationale Landschappen Groene Hart, Stelling van Amsterdam, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Rivierengebied, Arkemheen-Eemland, voor het provinciaal landschap Utrechtse Heuvelrug en voor overige delen van Utrecht (m.n. Gelderse Vallei). In de uitwerking van de kwaliteitsgids Utrechtse landschappen worden ook de Snelwegpanorama's meegenomen.

Als verdere doorvertaling van deze partiële herziening worden in de kwaliteitsgids de kernkwaliteiten inhoudelijk samen met de gebieden verder uitgewerkt en wordt aangegeven hoe met ontwikkelingen in het landschap dient te worden omgegaan. De kwaliteitsgids is een onderlegger voor de integrale structuurvisie. De kwaliteitsgids levert een kwaliteitskader op voor ontwikkeling en behoud van het landschap wat via de Provinciale Ruimtelijke Verordening door gaat werken in bestemmingsplannen. Het RAP-project heeft ook een communicatiespoor wat bestaat uit publieks- en stimuleringsactiviteiten om het draagvlak van de Utrechtse landschappen te vergroten.

In het Groene Hart zijn en worden de kernkwaliteiten door de diverse Groene Hartpartijen, waaronder de gemeenten en provincies, uitgewerkt in de Kwaliteitsatlas Groene Hart. Dit is een digitaal en levend document dat met beelden laat zien hoe de vier kernkwaliteiten er in het veld uitzien. De kwaliteitsatlas vormt een belangrijke inspiratiebron voor de beeldkwaliteitparagraaf die bij diverse ruimtelijke ontwikkelingen opgesteld moet worden. De drie provincies werken ieder voor zich de Kwaliteitsatlas Groene Hart verder uit. De provincie Utrecht doet dit in de Kwaliteitsgids Utrechtse landschappen, waarbij afstemming wordt gezocht met de uitwerkingen die de provincies Zuid- en Noord-Holland maken. In de kwaliteitsatlas wordt ook aandacht besteed aan de snelwegpanorama's. Het rijksbeleid hiervoor is nog niet verwerkt in deze structuurvisie, omdat dit nieuw beleid betreft ten opzichte van het streekplan. Dit onderwerp wordt meegenomen in de nieuwe integrale structuurvisie.

Via de voorliggende partiële herziening en de doorwerking in de eerste herziening van de provinciale ruimtelijke verordening wordt een voorlopige borging van de kernkwaliteiten vastgelegd. De verdere borging wordt vormgegeven via de nieuwe integrale structuurvisie die de provincie Utrecht in de nieuwe Statenperiode op gaat stellen en die door gaat werken in de provinciale ruimtelijke verordening.

4.2. Monitoring migratiesaldo nul

Voor het volgen van woningbouw in de nationale landschappen Groene Hart, Arkemheen-Eemland en Rivierengebied in relatie tot migratiesaldo nul brengen wij jaarlijks de ontwikkelingen van realisatie en planvorming op het gebied van woningbouw in kaart. Deze monitoring geeft ons inzicht en daarmee sturingsmogelijkheden in relatie tot migratiesaldo nul voor onze delen van de nationale landschappen.

In het Groene Hart wordt de monitoring van realisatie en planvorming op het gebied van woningbouw (en bedrijventerreinen) gezamenlijk met de andere Groene Hartprovincies uitgevoerd. De monitor maakt het hierdoor mogelijk om de gevolgen van voor woningbouw en bedrijventerreinen relevante ontwikkelingen niet meer alleen op het niveau van de afzonderlijke provincies te beoordelen, maar op het niveau van het hele Groene Hart. Hiermee biedt de monitor de beste garantie voor een verdeling van de woningen binnen het Groene Hart die is afgestemd op zowel de kernkwaliteiten, als op de actuele ontwikkelingen en de verschillen in bevolkingsgroei tussen deelgebieden in het Groene Hart. Over deze monitor wordt jaarlijks gerapporteerd via de voortgangsrapportage Groene Hart.

4.3. Provinciale Ruimtelijke Verordening

De begrenzing en kernkwaliteiten van de nationale landschappen, zoals opgenomen in deze partiële herziening van de structuurvisie, worden opgenomen in onze Provinciale Ruimtelijke Verordening om doorwerking naar bestemmingsplannen en projectbesluiten van gemeenten te bewerkstelligen.

4.4. Uitvoeringsprogramma's

De uitvoering van het beleid voor de nationale landschappen verloopt grotendeels via uitvoeringsprogramma's voor deze landschappen. Hierna is hiervan een overzicht gegeven.

Arkemheen-Eemland

Bij de uitvoering in het Nationaal Landschap Arkemheen-Eemland ligt de focus op projecten die bijdragen aan het behouden en de ontwikkeling van de kernkwaliteiten van het gebied. In mei 2007 heeft de toenmalige stuurgroep van het nationaal landschap de visie 'Open en Vitaal' vastgesteld, een integrale visie op de ontwikkeling van het landelijk gebied van Arkemheen-Eemland. Deze visie is vertaald in een gebiedsprogramma 2007-2013 (opgenomen in het gebiedsprogramma Vallei en Eemland) waar op hoofdlijnen staat beschreven welke maatregelen worden genomen. Ieder jaar wordt er een uitvoeringsprogramma opgesteld. Het Nationaal Landschap Arkemheen-Eemland wordt aangestuurd door het bestuurlijk platform waar alle betrokken partijen vertegenwoordigd zijn. De coördinatie van de uitvoering wordt verzorgd door de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei (SVGv).

Groene Hart

Voor de uitvoering van projecten in het Groene Hart hebben de drie Groene Hartprovincies in december 2006 een uitvoeringsprogramma 2007-2013 vastgesteld. Met dit programma ontwikkelen de drie provincies samen met andere partijen een landschappelijk mooi, ecologisch waardevol en economisch vitaal Groene Hart, waarin het voor inwoners en recreanten goed toeven is. De focus van het programma zijn tien iconoprojecten waarmee aansprekende en zichtbare resultaten bereikt kunnen worden. Daarnaast zijn thema's als monitoring, kwaliteitsatlas en gebiedsontwikkeling opgenomen, waardoor de uitvoering van de Voorloper Groene Hart mee kan lopen met dit programma. Uitvoering in het Groene Hart vindt plaats onder coördinatie van het programmabureau Groene Hart wat opgericht is door de drie Groene Hartprovincies. Besluitvorming vindt plaats via de Stuurgroep Groene Hart waarin gedeputeerden uit de drie Groene Hartprovincies zitting hebben.

Droogmakerij Groot Mijdrecht Noord

Voor omgaan met de problematiek in de polder Groot Mijdrecht Noord (o.a. veel brakke kwel met gevolgen voor de waterkwaliteit in de omgeving en bodemdaling) wordt Plan de Venen en Herijkt Plan de Venen 2007 uitgevoerd. Hiermee wordt de natuuropgave die de provincie heeft in dit gebied gerealiseerd. Om de problemen van de zoute kwel enigszins te beperken, worden voor de korte termijn technische maatregelen onderzocht. Voor de langere termijn wordt aangesloten bij de verkenning van het Rijk naar oplossingen voor een duurzame zoetwatervoorziening in Nederland.

Droogmakerij Bethunepolder

In de Bethunepolder is, vanwege de lage ligging en de gevolgen daarvan voor de waterhuishouding, onderzoek gedaan naar de mogelijk te nemen maatregelen of functieverandering en hoe om te gaan met de rol die de Bethunepolder heeft voor de drinkwatervoorziening van Amsterdam. De conclusie is, dat de functie die de Bethunepolder in het streekplan heeft (landelijk gebied 4, c.q. bestaande en nieuwe natuur), kan worden gehandhaafd. De waterwinning in zijn huidige vorm kan doorgaan.

Metropolitane Landschappen: Recreatie om de Stad

In de delen van de metropolitane landschappen die het dichtst bij de steden liggen wordt de RodS-opgave uitgevoerd (Recreatie om de Stad). In de rest van deze gebieden starten in de looptijd van deze structuurvisie geen aparte uitvoeringsacties.

Waarden en Venen

Voor de Waarden en de Venen lopen diverse gebiedsprogramma's waarin complexe opgaven voorliggen, inclusief het afremmen van de bodemdaling en het realiseren van een robuust watersysteem. Het gaat onder andere om het programma Westelijke Veenweiden.

Nieuwe Hollandse Waterlinie

Voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) is op nationaal niveau het Linieperspectief het Panorma Krayenhoff opgesteld. In het linieperspectief is de nationale visie op de ontwikkeling van de NHW vastgelegd. Voor de uitvoering van het Linieperspectief is de linie in zeven deelgebieden opgedeeld: projectenveloppen. De projectenveloppen in Utrecht zijn: Vechtstreek Zuid, Kraag van Utrecht, Rijnauwen-Vechten en Linieland. Elke projectenveloppe worden bestuurlijk aangestuurd door een enveloppecommissie. Voor elke enveloppe is op basis van het linieperspectief een gebiedsprogramma en een projectenatlas opgesteld. Op nationaal niveau is de Liniecommissie ingesteld, hierin zitten diverse ministeries en de vijf NHW-provincies. De liniecommissie stuurt de ontwikkeling van de gehele NHW in lijn met het linieperspectief. Voor de uitvoering zijn middelen beschikbaar vanuit het rijk, provincie en de regio. Voorbeelden van projecten: restauratie en herontwikkeling fort aan de Klop, ontwikkeling liniecentrum fort bij vechten en recreatieve ontwikkeling en ontsluiting Linieland.

Rivierengebied

Voor de uitvoering van projecten in het Rivierengebied hebben de provincies Gelderland en Utrecht een Koepelnotitie 2007 - 2013 vastgesteld en per provincie een eigen uitvoeringsprogramma gemaakt. Met de Koepelnotitie is de basis gelegd voor het ontwikkelen van een landschappelijk mooi Rivierengebied dat goed toegankelijk is en waarin hoogwaardig gewoond, gewerkt en gerecreëerd kan worden. Het uitvoeringsprogramma voor het Utrechtse deel van het Rivierengebied richt zich op een beperkt aantal blikvangende uitvoeringsprojecten die een zichtbare voorbeeldfunctie hebben voor de ontwikkeling van het landschap. De focus ligt daarbij op landschaps- en cultuurhistorische elementen, de bijzondere aders Kromme Rijn en Lek / Norderrijn en de recreatieve beleving van het Rivierengebied. In de uitvoering is samenwerking gezocht met gebiedspartijen. Op het gebied van communicatie wordt actief samenwerking gezocht met de provincie Gelderland teneinde het Utrechtse deel van het Rivierengebied, de Kromme Rijnstreek, positief onder de aandacht te brengen. Uitvoering van de projecten vindt plaats onder coördinatie van het Streekhuis Kromme Rijn. Besluitvorming vindt via de AVP-lijn in de gebiedscommissie plaats.

Stelling van Amsterdam

De Stelling van Amsterdam ligt grotendeel in de provincie Noord-Holland. Deze provincie is de primaire trekker van het Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam 2009-2013. De uitvoering in het gehele nationale landschap richt zich op het vergroten van de publieke toegankelijkheid, restauratie en behoud, landschappelijke herkenbaarheid, economische benutting en communicatie en marketing. Deze uitvoering wordt op Utrechts grondgebied vormgegeven door Gebiedscommissie De Venen. In het Gebiedsprogramma De Venen 2007-2013 zijn doelen en middelen opgenomen voor deze uitvoering. In jaarlijkse uitvoeringsprogramma's van de Venen wordt deze inzet geconcretiseerd. Het Gebiedsprogramma richt zich op de versterking van de sociaal-economische en ecologische vitalisering van het gebied de Venen, binnen het Nationaal Landschap Groene Hart. Behoud en ontwikkeling van het landschap en de cultuurhistorie is daarbij een integrale opgave.